

NAJHUJŠI PORAZ NEMCEV V RUSIJI

Oddelki ruske armade v Ukrajini prebili lok nemške obrambne črte po okupaciji Korostena in začeli prodirati proti stari poljski meji. Ljute bitke med Rusi in Nemci pri Vitebsku se nadaljujejo.—Kanadske čete zasledile Ortono, italijansko lukso ob Jadranskem morju. Angleži potopili štiri nemške bojne ladje v pomorski bitki. Berlin ponovno bombardiran iz zraka.—Japonski napadi na ameriške pozicije na Novi Britaniji odbiti

Moskva, 30. dec.—Ruske armade so danes vdrle v Vitebsk v Belorusiji in v mestu so v teku ulični boji. Na ključni fronti se je docela zdrobila nemška črta in ruske čete so ponovno zajele Žitomir. Vrzeli v nemški fronti, katero so tamkaj naredili Rusi v zadnjih petih dneh svoje velike ofenzive, je široka 180 milj. Nemci so tudi izgubili Kazatin, ki je 15 milj. južnovzhodno od Berdicheva.

London, 30. dec.—Angleški bombniki so sinoči vrgli nadaljnjih 2240 ton bomb na Berlin. Glavno mesto Nemčije je danes docela paralizirano. Napad je bil izvršen nad gostimi oblaki in v popolni temi, česar ni pričakoval nihče v Berlinu.

London, 30. dec.—Oddelki ruske armade v Ukrajini, katere poveljnik je general Nikolaj F. Vatutin, so po okupaciji Korostena, železniškega križišča na progi Leningrad-Odesa, prebili lok nemške bojne črte na zapadni strani Kijeva, ukrajinske prestolnice, in dospeli do točke, ki je oddaljena samo 48 milj. od stare poljske meje, se glasi naznanilo iz Moskve. To pravi, da so Rusi v prodiranju v zadnjih 24 urah zasledili poleg Korostena čez 250 vasi in naselbin. Močne nemške obrambne točke se rušijo pod udarci ruske sile.

Druge sovjetske čete se bližajo Berdichevu, važnemu železniškemu križišču, 100 milj. južno-zapadno od Kijeva. Okrog 35 milj. proge železnice, ki spaja Leningrad z Odeso, je v ruskih rokah. Moskva je naznanila okupacijo Černjakova, 12 milj. severno od Žitomira in več železniških postaj na južni strani Korostena.

Rusi so v ofenzivi, ki se je pričela zadnji teden, reokupirali skoraj vsa mesta in naselbine na zapadni strani Kijeva, katere so Nemci zasedli v petih tednih ljutih protinapadov. Rusi zdaj spet ograjujejo nemško oboroženo silo, zbrano v južni Ukrajini in na ozemlju med krivino Dnjeptra ter poljsko in rumunsko mejo.

Ljute bitke se nadaljujejo na fronti pri Vitebsku, kjer so Rusi zasedli več naselbin in ubili čez 1700 sovražnikov. Po nacijskih kontroliranih radiopostajah v Vichyju, Francija, poroča, da sovjetske čete naskakujejo zunanje utrde Vitebska.

Kirovograd, Rusija, 30. dec.—Na fronti ob krivini Dnjeptra so Rusi odbili napade nemških oklopnih kolon na svoje pozicije in vrgli sovražnika nazaj z velikimi izgubami. Rusi so razbili 45 nemških tankov v bitki v enem sektorju te fronte.

Zavezniki stan v Alžiru, 30. dec.—Kanadske čete osme britske armade so okupirale Ortono, pristaniščno mesto ob Jadranskem morju, po dolgi in ostri bitki z Nemci, nakar so začele prodirati proti Pescari. Ortona, mesto, ki je imelo devet tisoč prebivalcev, je v razvalinah.

Na drugem koncu italijanske fronte pri Ponta Fiumi so čete pete ameriške armade odbile nemške napade na svoje pozicije. Glavno pozornost bitke je na mejni obustji reke Garigliane.

Ameriški letalci so metali bombe na tri nemška letališča v predmestjih Rima, ki so porušili hangarje in druge naprave ter

razbile pet bojnih letal na tleh. London, 30. dec.—Angleški letalci so sinoči ponovno bombardirali Berlin. To je bil osmi napad na nemško prestolnico v zadnjih šestih tednih. Nemška poročila in ona iz Stockholma, Švedska, priznavajo, da so bombe povzročile ogromno škodo. Tri petine Berlina so v razvalinah in čez dva milijona ljudi je brez strehe.

Admiraliteta je naznanila, da so enote britske bojne mornarice in letalska sila izvajale novo zmago v Biskajskem zalivu v bližini obrežja južne Francije. Štiri nemške bojne ladje so bile potopljene, več drugih pa poškodovanih.

Od začetka vojne je britska mornarica potopila najmanj 45 nemških bojnih ladij. To številno ne vključuje onih, ki so bile zadete in morda izgubljene. Potop nadaljnjih štirih bojnih ladij je težak udarec nemški pomorski sili. Ta je prišel po potopu Scharnhorsta, 26.000-tonske oklopne ladje, na božični dan v bitki z enotami britske bojne mornarice v bližini norveškega obrežja.

Zavezniki stan, Nova Gvineja, 30. dec.—General Douglas MacArthur poroča, da so ameriški pomorski oddeli japonske napade na svoje pozicije pri Cape Gloucesterju, Nova Britanija. Poveljnik pomorskega je general William H. Rupertus.

Ameriške bojne ladje so večkrat obstreljevale japonsko mornarico in letalsko bazo pri Kienot, otok Bougainville. To je zadnja japonska baza na tem otoku. Ameriški bombniki so ponovno metali bombe na Rabaul, japonsko bazo na Novi Britaniji. Proti njim so se dvignila japonska letala v zrak in v bitki, ki je sledila, so Američani sestrelili 17 sovražnih letal.

Stavka avtnih delavcev končana

Vsi stavkarji se vrnilo na delo

Detroit, Mich., 30. dec.—Stavka v tovarnah Chrysler Corp. in Ford Motor Co. v Highland Parku, v kateri je bilo zavajevanje okrog 4600 delavcev, je bila sinoči končana. Vsi stavkarji so se vrnilo na delo in produkcija je bila obnovljena.

Stavka v tovarni Chrysler Corp. se je začela, ko je 320 delavk odložilo orodje in izjavilo, da ne bodo delali v mrzli tovarni. V tovarni Ford Motor Co. so delavci zastavali v znak protesta, ker je bil neki zaupnik avtne unije discipliniran zaradi kajenja v oddelku tovarne, kjer je kajenje prepovedano.

Nadaljnjih 254 delavcev je zastavkalo v tovarni Pratt & Whitney Co. v znak protesta proti discipliniranju nekega delavca.

Rekordna porast števil rojstev

Boston, Mass., 30. dec.—Po poročilu, ki so ga sestavili statistiki Metropolitan Life Insurance Co., je število rojstev otrok v tem letu prekosilo vse prejšnje rekorde. Doslej je bilo rojenih v tem letu 3.200.000 otrok, čez 200.000 več kot v preteklem letu.

Partizanske enote udrle v Italijo

Zavezniki potopili bivšo jugoslovansko ladjo

London, 30. dec.—Titove partizanske enote so prekoračile jugoslovansko-italijansko mejo, prodrle 25 milj. daleč in napadle nemške garnizije v severovzhodni Italiji, se glasi poročilo iz glavnega stana osvobodilne armade.

Partizani, katere so Nemci poglani iz severovzhodne Italije in Istre pred tremi meseci, ko so razbijali dostope do Trsta in Reke in porazili nemško vojaško posadko v bližini Gorice, so spet zavajevani v ljutih bitkah s sovražnikom na italijanskem ozemlju, poroča radiopostaja Svobodna Jugoslavija.

Drugi partizanski oddelki so prodrli petnajst milj. daleč v Italijo in napadli nemško oboroženo silo v bližini Podgrada nedaleč od proge železnice Trst-Reka. V bitki je bilo 60 Nemcev ubitih in sto ranjenih.

Komunike iz glavnega stana maršala Tita pravi, da so zavezniški letalci napadli in potopili bivšo jugoslovansko bojno ladjo Dalmacija, katero so jugoslovanski kvizlingi izročili Nemcem.

Zbližanje med Poljsko in Rusijo

Vojaški razlogi zahtevajo sporazum

London, 30. dec.—Pogajanja za zblizanje med Poljsko in sovjetsko Rusijo se nadaljujejo v Londonu in upanje je, da bodo uspešna. Vojaški in politični razlogi pridejo v poštev v zvezi s pripravami za invazijo zapadne Evrope po ameriških in britskih četah.

Moskva se zaveda, da večji odpor proti nemški okupacijski sili na Poljskem, kakor v Franciji in drugih zasedenih državah, bi skrhal nacijsko vojno mašino in pospešil prodiranje ruskih armad. Nemški uradniki upravljajo poljske železnice, toda poljski železničarji vozijo in spremljajo vlake.

Gerilske aktivnosti v poljskih provincah se vrše v smislu navodil poljskih voditeljev v Londonu. V vzhodni Galiciji dominirajo gerilske gibanje ukrajinskih nacionalistov. To je pokrajina, katero je Moskva označila za zapadno Ukrajino, ki je l. 1940 postala del Sovjetske unije. Podtalne zveze s sovjeti se vzdržujejo kljub nemški okupaciji te pokrajine.

Vzhodna Poljska med Letsko in mejo vzhodne Galicije je središče odpora partizanov. Partizansko gibanje je močno v krajih v bližini pripetkega močvirja. Moskva trdi, da poljska ubežna vlada v Londonu zadržava gerilske aktivnosti v nekaterih pokrajinah. Njeno stališče je, da bi masni odpor rezultiral v nemških represalijah.

Senator Robertson napadel Roosevelta

Washington, D. C., 30. dec.—Senator Robertson, republikanec iz Wyominga, je napadel predsednika Roosevelta in ga obdolžil, da se spet poteguje za ponovno nominacijo. Dalje je rekel, da Roosevelt hoče še nadalje ostati v Beli hiši in da bi rad postal diktator.

ANGLEŠKA VLA- DA NAJ POJASNI VOJNE CILJE

Deklaracija o brezposojni kapitulaciji kritizirana

APEL ZA POLITIČNO ENOTNOST

London, 30. dec.—Zahteve, naj angleška vlada pojasni svoje vojne cilje, so se ponovno slišale v parlamentu. Laborit Rhys Davis je dejal, da je čas prišel, ko morajo vojaki in ljudstvo vedeti, za kaj se borijo.

"Evangelij brezposojne kapitulacije je bil popolnoma diskreditiran v Italiji," je rekel Davis. "Nikjer še ni bilo večje zmešnjave, vojaške in diplomatske, kot je sedaj v Italiji."

Davis je kritiziral vlado, ker ni apelirala na italijansko ljudstvo v drugačnem tonu, ko je stalo pred alternativno. "S tem si je nakopala sovražnike, namesto prijateljev," je dejal. "V Nemčiji so milijoni, ki ne marajo Hitlerjevega režima, toda zaradi deklaracije o brezposojni kapitulaciji se morajo boriti proti zaveznikom, ki so jih obsodili v smrt. Miru ne bo, ako bodo tri velesile živle v domoljubju, da lahko držve svet pod policijskim nadzorom. Velika Britanija ne bo uživala blaginje v razdejani Evropi."

Stephen King-Hall, neodvisen, je kritiziral vladno propagandno mašino, ki skuša uverti Nemce o strahotah, ki pridejo, ko bo nacijska vojna mašina zdrobljena, kar ima nasprotni učinek. Nemci so zavzeli stališče, da morajo vzdržati do konca.

Ko je konservativec Stanley Reed izjavil, "da se vojna ne izplača," mu je odgovoril laborit R. W. Sorensen. "Mislim, da vojna prinaša britskemu imperiju masne dividende," je dejal. "Dobili smo dividende na Kitajskem z osvojitvijo več pokrajin, v Burmi in Južni Afriki z našimi orožjem."

Sorensen je apeliral za politično in ekonomsko enotnost v interesu zapadne civilizacije. "Maščevanje je morda sladko, a se lahko končno obrne proti nam," je dejal.

Odbor zavrnil zahtevo avtne unije

Washington, D. C., 30. dec.—Vojni delavski odbor je ponovno zavrnil zahtevo unije avtnih delavcev, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, ki so upošleni v tovarnah Brewster Aeronautical Corp. v Long Island Cityju, N. Y., za zvišanje plače za osem centov na uro. V tovarnah te korporacije je upošlenih čez osem tisoč delavcev.

Dr. Beneš na poti v Alžir

London, 30. dec.—Dr. Edvard Beneš, predsednik Čehoslovakije, bo kmalu dospel v Alžir iz Moskve, so izjavili čehoslovakijski uradni krogi. Tam se bo sestel z generalom Charlesom de Gaullem, predsednikom odbora za osvoboditev Francije. Mnenje prevladuje, da bosta imela važne razgovore o vojnih in povojnih problemih.

Bojazen pred invazijo v Berlinu

Stockholm, Švedska, 30. dec.—List Dagens Nyheter poroča, da je besednik nemškega znanjega urada v Berlinu na sestanku s časnikarji dejal, da Nemčija sodi, da bodo zavezniški invadirali zapadno Evropo v prihodnjih dveh tednih. Nemški vojaški krogi so tudi uverjeni, da je invazija blizu.

Domače vesti

Oblaki in posravljeni

Chicago, — Anton Ausec iz Stauntona, Ill., je 30. decembra obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Vesti iz Minnesote

Duluth, Minn.—Pred dnevi je bila pri avtni nezgodi ubita rojakinja Mary Medved iz Chisholma. Nesreča se je pripetila v bližini mesta Twin Cities, ko se je ponesrečenka vračala s svojim možem domov po obisku Californije.

Pravda svari bolgarsko ljudstvo

Pretrga naj zvezo z Nemčijo

Moskva, 30. dec.—Čeprav Sovjetska unija vzdržuje diplomatske odnose z Bolgarijo, je Pravda, glasilo komunistične stranke, objavila članek s pozitivnim na bolgarsko ljudstvo, naj pretrga zvezo z Nemčijo, preklicemo vojno napoved proti Ameriki in Veliki Britaniji in se pridruži jugoslovanskim rodoljubom v borbi proti nacijem.

Članek, ki ga je spisal Jurij Dimitrov, bolgar in bivši tajnik komunistične internacionale (kominterne), se glasi:

"Korenine sedanje krize v Bolgariji so v politiki bolgarskega vladajočega krožka, katero izvaja v škodo bolgarskim narodnim interesom in v korist Nemčiji. Bolgarski voditelji pretakajo krokodilove solze zaradi zavezniških bombnih napadov na Sofijo, ki so posledica njihovih lastnih kriminalnih politik."

Pravda dostavlja: "Voditelji Bolgarije se pritožujejo, ker Sovjetska unija ne štiti bolgarskih mest pred bombnimi napadi. To je velika nesramnost, ker je znano, da pomagajo Hitlerju kolikor morejo v borbi proti Rusiji, čežli, ki je osvobodila Bolgarijo. Če Bolgarija ne bo pretrgala zveze z Nemci, jo bo zadela ista usoda kot je Italija."

Klavniški delavci vstrajajo v stavki

San Francisco, Cal., 30. dec.—Delavci, ki so zastavali v šestih tujakajšnih klavnicah, so sinoči soglasno zaključili, da se ne bodo vrnilo na delo, dokler ne bodo delodajalci pristali na zahtevo za zvišanje mezde za deset odstotkov. Vojni delavski odbor je posegel v konflikt in zapretil, da bo zaveza predložena predsedniku Rooseveltu v vrhu akcije, če se stavkarji ne bodo vrnilo na delo. Milton Maxwell, predsednik unije, je izjavil, da stavkarji ne bodo umaknili svoje zahteve kljub grožnji odbora.

Imenovanje poveljnika kanadske armade

Ottawa, Kanada, 30. dec.—Vojni minister J. L. Ralston je naznanil, da bo kmalu imenovan poveljnik kanadske armade, ki se nahaja na morju. Eden zbor te armade se boji proti Nemcem na italijanski fronti pod poveljstvom generala Montgomeryja. Ralston je dejal, da se bodo kanadske čete borile proti sovražniku na več evropskih frontah. Za poveljnika kanadske armade bo najbrže imenovan general Kenneth Stuart.

Francoski odbor se ni odpovedal mandatu

Alžir, Alžirija, 30. dec.—Odbor za osvoboditev Francije, čigar načelnik je general Charles de Gaulle, je zanikal poročila, da se je odpovedal mandatu nad Sirijo in Libanom. Dogovor, ki ga je nedavno podpisal general Georges Catroux s sirijskimi in belanonskimi voditelji, določa le, da funkcije, ki jih je vršila mešana komisija, pridejo v področje članov vlad obeh arabskih držav.

Reprezentant Rusije presenečen

Vprašanje likvidacije italijanskih fašistov

Zavezniki stan v Alžiru, 30. dec.—Andrej J. Višinski, reprezentant sovjetske Rusije v zavezniškem posvetovalnem odboru za Italijo, je izrazil veliko presenečenje, ker zavezniški niso likvidirali italijanskih fašistov. Likvidacija v ruskem smislu besede pomeni eksekucije.

Prvo vprašanje, ki ga je Višinski zastavil članom zavezniške vojaške vlade v Italiji, je bilo: "Koliko fašistov ste likvidirali v Italiji in Siciliji?" Odgovor, da ni bil noben likvidiran in da se obravnave proti glavnim voditeljem fašistov še niso vršile, ga je presenetil.

Višinski je bil prosekutor na obravnava v Moskvi proti starim boljševikom, ki so bili spoznani za krive zarote proti Stalinovemu režimu in izdajstva ter obojeni v smrt. Te so se vršile v teku velike čistke v Rusiji. Višinski je dal razumeti, da je on za likvidacijo vseh italijanskih fašistov.

Zatiranje opozicije na Ogrskem

Voditelji demokratov obdolženi izdajstva

Istanbul, Turčija, 30. dec.—Petim voditeljem ogrskih demokratov, obdolženih izdajstva, preti eksekucija zaradi protinacijskih govorov na nedavni tajni seji parlamenta, se glase sem dospela poročila iz zanesljivih virov.

Nacijem naklonjeni elementi so začeli čistko, da zatrejo opozicijo in likvidirajo vse sposobne voditelje, glasnike demokracije, iz bojazni pred nemško vojaško okupacijo Ogrske. Dasi je ekstremist Bela Imređy javno obdolžil premierja Kallaya mlačnosti napram vojnim naporom, sta se zdaj združila v kampanji za uničenje vseh demokratskih, liberalnih in socialističnih elementov. Na svojo stran sta pridobila nazadnjake, ki so glasovali za odvzete imunitete voditeljem opozicije, da bodo lahko postavljeni pred sodišče na obtožbo veleizdajstva.

Ti voditelji so Charles Peyer, predsednik stranke socialnih demokratov; Arpad Szakastis in Andre Bajcsy-Zsilinszky, reprezentanta malih posestnikov; Anna Kethly in Imre Kovacs, vodja kmečke stranke. Vsi so predstavniki protinacijskega gibanja. Bajcsy-Zsilinszky je v svojem govoru v parlamentu rekel:

"Po mnenju in prepričanju naše stranke se Ogrska ni obvezala z nobeno pogodbo, paktom ali obljubo, da bo polijala vojaške v vojno. Edina naša dolžnost je odpoklic čet, kar lahko storimo, ne da bi bili razglašeni za izdajalce. Omeniti moram tudi napoved vojne Ameriki, ki je dala zavetje 1.500.000 Madžarom. Za to napoved ni nobene razloga in je v nasprotju z našimi interesi. Posnemati bi morali Finsko, ki se vedno vzdržuje diplomatske odnose z Ameriko."

Ko je zaključil svoj govor, so ga desničarji začeli zmerjati z rdečkarjem in hlapcem ameriških finančnih interesov. Premier Kallay je prepovedal objavo govora in tisk ga sploh ni omenil. Vsebinska govora je kljub cenzuri prišla v Tutižo.

Nemški general ubit v Hamburgu

Madrid, Španija, 30. dec.—Nemška časniška agencija DNB poroča, da je bil general Heinricus ubit v teku angleškega bombnega napada. On je bil vojaški guvernir tega mesta.

ŽELEZNICE BODO KMALU VRNJE- NE LASTNIKOM

Voditelji treh bratovčin preklicali stavko

MEZDNO VPRAŠANJE SE NI REŠENO

Washington, D. C., 30. dec.—Voditelji treh železniških bratovčin — kurjačev, izprednikov in kretničarjev — so sinoči preklicali odredbe glede oklica stavke. Preklic so vsebovali telegrami, poslani pokrajinskim načelnikom bratovčin, čeprav mezdno vprašanje še ni rešeno. Rešitev zavisi od vlade, uradnikov kompanij in voditeljev 20 bratovčin in unij. Upanje je, da bo kontroverza izravnava v bližnji bodočnosti, nakar bodo železnice, ki so zdaj pod kontrolo armade, vrnjene lastnikom.

Izravnava konflikta zavisi od izida pogajanj. Ta mora biti v okviru omejitev stabilizacijskega zakona in mezdne formule "mafeja jekla". Vojni tajnik Henry L. Stimson je naznanil, da je bila preteča stavka odvrnjena, ko so voditelji omenjenih bratovčin revidirali svoje stališče. To se je zgodilo po konferenci med njimi in Jamesom F. Byrnesom, direktorjem vojne mobilizacije, v Beli hiši.

Reprezentantje drugih bratovčin in unij ter železniških kompanij so prej konferenci v uradu vojnega departamenta z generalom B. B. Somervellom, ki je bil imenovan za upravitelja železnice, ko jih je vlada zaslegla. Konferenca se je vršila po sklenitvi dogovora, da se članom, teh bratovčin zviša plača za štiri cente na uro in pet centov na uro za čezurno delo.

Da bodo železnice kmalu vrnjene kompanijam, potrjuje Rooseveltova izjava. On je na sestanku s časnikarji dejal, da bodo prišle pod privatno kontrolo, kakor hitro bo spor izravnal. General Somervell je na sestanku z voditelji treh bratovčin izjavil, da je njegova naloga nadziranje obrata železnice, ne pa izravnava meznega spora.

Nemški admiral

Doenitz odstavljen

Kriza v poveljstvu mornarice

London, 30. dec.—Poročila iz Curiha, Švica, trdijo, da je izguba Scharnhorsta, nemške oklopne ladje, ki je bila potopljena na zadnji teden v bitki z enotami britske bojne mornarice v bližini norveškega obrežja, povzročila resno krizo v nemški admiraliteti. List Daily Telegraph poroča, da je moral admiral Karl Doenitz resignirati.

Doenitz, bivši poveljnik flote nemških podmornic, je bil pred nekaj meseci imenovan za vrhovnega poveljnika nemške bojne mornarice. Poročila trdijo, da je moral odstopiti, ker je poslal bojno ladjo Scharnhorst na morje, kjer so jo Angleži potopili.

Hitler je pozval Doenitza na zagovor po potopu ladje. Navalistični krogi so ostro kritizirali admiral in ga obdolžili odgovornosti za potop ladje. Pričačuje se premešanje poveljstva nemške mornarice.

Poostritev cenzure vojnih vesti

London, 30. dec.—Vojaški krogi so namignili, da bo cenzura vojnih poročil poostrjena v prihodnjih dneh, ko bodo v teku priprave za zavezniško invazijo Evrope pod vodstvom ameriškega generala Eisenhowerja.

GUSARJI

(Les Filibustiers des Mers)

CLAUDE FARRERE

Poslovenil F. J. o

(Se nadaljuje.)

Mina se pa dvigne in narašča drza po tleh, da bi se prav slišalo, stopi k uri in prav od blizu pogleda na kazalce, da se polj naglasi, kako pozno je že in da je v poštnih hišah že čas za večerjo. Toda kadar staja: Malo noče, takrat ne sliši nič. Tudi sedaj gleda nekam drugam. Naenkrat pa zakliče: "Mina! Sem pri! In oni pergament mi še enkrat prečitaj!"

Pri tem pokaže s prstom na plemiško pismo, katero je sam kralj izročil Tomažu. To pismo je sedaj v lepem okvirju sredi stene. Malo Trublet vedno postaja pod tem pismom in ga gleda, kajti prineslo je vse rodni težko pridobljeno slavo, in vedno iznova si da to pismo čitati.

Hočeš nočes, je tudi sedaj morala Mina prečitat celotno pismo, kakor je dolgo in široko:

"Mi Louis, po božji milosti kralj Francije in Navarre, pozdravljamo vse sedanje in prihodnje!"

Zadnje vojne, ki smo jih morali voditi, so izkazale veliko hrabrost in sposobnost gospoda Tomaža Trubleta, korzarskega kapitana iz Našega zvestega in dobrega mesta Saint Malo. Odkar se je imenovali gospod Trublet posvetil pomorstvu, je deloma v zapadnih indijskih vodah, deloma drugod zaplenil več kot sto trgovskih in korzarskih ladij, ki so jadrle pod sovražno zastavo, povrh tega pa še več holandskih in španskih vojni ladij. Končno je rešil čast Našega orožja, ko se je na bojišču dan leta Gospodovega 1677. na višini luke Havre de Grace samcat spustil v bitko s tremi sovražnimi ladjami. Ta bitka je bila dobljena vsled osebnih hrabrosti in velike spretnosti imenovanega gospoda.

Iz teh razlogov, in ker želimo izkazati imenovanemu gospodu Tomažu Trubletu na poseben način Svoje zadovoljstvo z njegovimi dobrimi in junaškimi uslugami, ki Nam jih je izkazal, povzdiguje s pričujočim pismom imenovanega gospoda Tomaža Trubleta v plemiški stan in mu le tega podeljujemo z vsemi pravicami, vključno s posebno plemiško pravo ter plemiške dolžnosti, višjo, srednjo in nižjo graščinsko sodstvo in tako dalje. Želimo tudi, da se imenovani gospod Trublet odslej imenuje s priimkom plemeniti gospod Jagnje, ker si je ta priimek sam pridobil in zaslužil z redko lastnostjo milobe in odpuščanja, v številnih bitkah izkazano nič manj od hrabrosti.

Imenovani gospod Tomaž Trublet, plemeniti gospod Jagnje, imej v svojem grbu: Ščit s škrlatnim robom, v srednjem polju tri z zlatom napolnjene ladje, ki jih veter nosi po sinjem morju, nad njimi pa bodi zlato jagnje z dvema zlatima lilijama na vsaki strani. Ščit naj drži dva črna, vsak naslonjen na kij sinjemodre barve, z zlatimi lilijami posejan. Nad ščitom pa kraljjeve sinj, zlatih, zelenih, srebrnih in škrlatnih peres, iz srede venca pa bo molela zlata lilija.

Svojim dobrim in zvestim svetovalcem, gospodom in članom iz pariškega parlamentarnega stola pa naročamo, da si to Našo voljo prečitajo ter jo točno vpišejo v akte parlamenta, jih tam čuvajo in da skrbijo, da se bo vse, kar je zgoraj zapisano, tudi res tako izvrševalo resnično in točno in točno za točko, brez ozira na vse edikte, ukaze, zapovedi ali pisma, ki bi se ne skladala z današnjim. Takšna je Naša volja.

Da se vse to uresniči in ostane tako, kakor je tu zapisano, na vse večne čase, smo ukazali, da se pritise tudi naš žig in pečat na to pismo. Dano v Saint-Germainu, v mesecu januarju

leta Gospodovega tisočstoseststosemdesetega in osmega, v tridesetem letu Našega vladanja. Podpisal: Louis.

Spodaj pa: V Imenu Kralja: Phelippeaux. In ob strani: Videli! Boucherat. Zopet zdolaj: V svetu parlamenta prečital: Phelippeaux.

Končno zapečateno z velikim zelenim državnim pečatom. —

Mina umolkne.

"Si pa tudi prečitala prav vse?" vpraša očka.

"Vse," odgovori dekle suhoparno.

Malo Trublet se nasloni zopet v svoj naslanjač. Kukavica udari pol sedmo.

"Kdor si pridobiva takšna pisma," pravi stari in udari z obema rokama po naslonilih svojega stola "ta ima tudi pravico, da večerja, kadar hoče, pa če je tudi tri četrt ure prepozno!"

35

Tomaž je kmalu izginil marsikomu izpred oči. Kdor je pa mislil, da se maloneški junak nahaja s svojimi krokerškimi bratci ali z dekleti kje pri "Žejni sraki" ali kjerkoli drugod v tej ulici pa tja do "Cinastega vrča", ta že ni bil na pravi poti in tudi ni videl dovolj jasno.

Bilo jih je pa tudi nekaj, ki so prav dobro vedeli, kakšna je pravzaprav ta zadeva in ki zato niso verjeli starim klepetuljam. Imeli so namreč točno poročila, dobljena najprvo od starih dečkov Tomaževga moštva, in so zato znali tudi, da je v noči Tomaževga prihoda pristal na obali čoln, ki je odrinil od fregate. Stražni vojaki so bili že poučeni, ker niso nič spraševali, ampak so kar odprli velika vrata. Tomaž je spremljal v mesto maskirano damo, ki jo je vodil za roko. Ta dama pa — vse to po izpovedbah mornarjev — ni bila nikdo drugi, ko neko špansko ali zamorsko dekle, ki jo je korzar nekoč, ne vemo že kdaj, zajel, in ki je potem postala njegova najdražja ljubica, ki se nikdar ne loči od njega, ampak ga spremlja povsodi in celo v najhujši bojni meteži, v smrtonosno točo krogel iz železa, in ki jo je sedaj vzel tudi seboj v domači Saint-Malo ter jo ponoči vtihotopil v mesto.

Nikdo pa ni vedel povedati besedice, kaj se še vse razvije iz tega, namreč kje je sedaj ta bajeslovna Španka in Zamorka, kje jo je Tomaž spravil in skril, in kaj pravzaprav namest rava z njo v tem mestu, ki se tako brani vsakega tujca, in ki je tako ponosno na svojo moralno, na svoj dobri sloves, na razne zakone...

Toliko pa je gotovo, da Tomaž nikakor ni obiskoval javnih hiš in zabavišč v Široki ulici, kakor so nepoučeni ljudje pripovedovali, — dasiravno je bil nekoč vsako noč njih redni obiskovalec — gotovo je pa tudi, da vkljub temu prav redko vidi Tomaža prihajati na svoj očetovski dom, ki je v Strojarski ulici, kakor vemo. Namesto tega pa dela dolge samotne sprehode po mestnem obzidju, ter vedno izginja tam nekje pri zapuščenih krajih, bodisi pri nizkem zidovju med mitniškim stolpom in stolpom naše Ljube Gospe, ali pa pri Mežnarskem stolpu, ki je nekako na polu pota med imenovanim Mitniškim stolpom in Velikim medvedom. V tej smeri odhaja vsak dan in izgleda skoraj nekako čmeren. Doslej še ni imel nikdo poguma, da bi se mu bil pojavil tam pred očmi.

To je pa zagotovo res: Plemeniti gospod Jagnje ni prav nič podoben veselemu Tomažu Trubletu, kakor se ga Saint-Malo spominja.

(Dalje prihodnjic.)

Predsednik Roosevelt na obisku ameriških čet v Perziji.

otroških let. To je tisto staro vaško hinavstvo. Student je dejal, to je suženjstvo. Resda, to je suženjstvo na znotraj, o katerem je govoril Luka. Našel je zrno kakor slepa kura. Vseeno, našel ga je. Ti bi rad, Čamar, zdaj malo pohinavčil pred nami, malo tako okoli nas šel, da bi mi mehki postali, glave pobesili in prav mlo zavzdihnil: "O, kako smo ubogi, usmilite se nas!" Tako se stisne berač v svojem namišljenem uboju in dela v lipcu milo Jero. Jaz pa sem železo koval, jaz pa sem v ogenj gledal. Mene ne boš osleparil!...

Ogledal se je bahato, oči so mu žarele. Čamarju je šinila, posmehljivost čez obraz in stopil je k njemu z mačjim, tihim korakom. Zahetel se je ostro pred njim in dejal zbadljivo:

"Kaj nam pa ti poveš, striček, s kakšnim oljem nas boš ti pomazal?"

Tonač se je zdrnil v sebi in vstal od mize. Pokazal je s prstom na peč, kjer je počival Goreči kristjan.

"Tale nas bo rešil!" je dejal in je pristopil k njemu. Popravil mu je odejo in mu odkril glavo. Dolgo ga je gledal. Grbavec je odprl oči in začel premikati glavo v cunjah kakor zrela buba. Naslonil se je na komolec in se vzdignil z gornjim životom. Pri mizi so slišali kratko, osorno in nerazumljivo besedo. Tonač je odskočil od peči kakor od ognja. Goreči kristjan je legel nazaj, čez hip pa se iznova vzdignil, istotako samo z gornjim životom, in pokazal svoje velike temne oči.

"Izgubljen si na vekomaj!" je zaklical Tonaču s svojim tenkim glasom.

In je zopet legel in se zaril z glavo v cunje.

Pogledi vseh so obviseli na Tonaču, pri mizi so se zganili. Videli so, da je Tonač pobledel in omahnil. Prijel se je za zid pri durih in se naslonil. Glava mu je globoko klonila, hrbet se mu je zasločil in ždel je tako nekaj trenotij nepremično. V tem močnem bahatem človeku se je zdaj treslo srce kakor kiba na vodi. Bolest trenutka, kateri se je upiral in jo tajil ves večer, ga je prevzela popolnoma. Besede Gorečega kristjana? Ne, to ga ni porazilo. Saj je vedel, da je Goreči kristjan napol blazna pokveka, ki samo vpije in razgraja v svoji blazni gorečnosti. In vendar, zaklical je vsem: "Reši dušo!" Njemu edinemu pa: "Izgubljen si!" Vedno so ga tako ločili od vseh, vedno so kazali s prstom nanj, vedno je stal Tonač proti vsem. To je tista velika strahota moža, ki je koval železo in gledal ogenj. Ze takrat,

ko je stal s culo nad vasjo in se poslavljaj od svojih mladih let, je okusil tisti strah, toda sladak je bil in prešeren in mu je opajal zavest kakor močno vino. Zdaj pa je oblegel dušo kakor tesen oklep, ki ga včasih ne more prebiti. To je čas, da bi poklical Boga na pomoč in padel pred njim na kolena. Toda, Bog otroških let, Bog materin in Bog vasi, kje si? Izginil si zdavnaj, na dolgih potih si se izgubil, dragocen in nezaten kakor bisser, umrl si na ustnih, ki so šlepetale od gladi, zatemnel si v temnih rovih, v fabrikah si onemmel pod udarci kladiva in skopnel v divjih sanjah po pijanih beznicah. Ni te več, lepi vaški Bog! Na tvoje mesto sta prišla upor in nerazrešeno hrepenenje in z njima dvema gre človek spoznanju nasproti, zdaj viharen kakor v stapi isker konj, zdaj zopet slab in brez volje kakor v vetru mrtev list.

"To vse je že bilo, pa je minilo vsakokrat!" je pomislil Tonač in pogledal kviku. Nekdo mu je položil roko na ramo. Pred njim je stal student in zapenjal svoj črni plašč visoko do ušes. Poklical ga je s svojim mirnim, vedno enakim glasom:

"Kaj ne veruješ več, Tonač?"

"V koga naj še verujem, študent?"

"V solnce in senco!" je zašepnil študent in ga povlekel s seboj na vrata.

Ko sta izginila, se je razpeljala družba tudi pri mizi. Jurij je zlovoljno vprašal krčmarja za račun, toda Čamar je odkimal in pomežikal z enim očesom na dur. Luka je naglo in hlastno izpil ostanke in zletel za Jurijem in godcem Godčevim. Gnetli so se v temni veži. Zunaj je še zarentačil pes, zajakala je še harmonika. Zaklel je Zadnigar, ko se je opotekel in butil z glavo ob vrata.

Čamar je ugasnil svečo in gledal pri oknu na cesto.

"Sli so, h Knezovim se valijo," je zamrmral in začel hoditi zamišljen po izbi.

Potem je postal in segel na polico po žganje.

"To bo komedija pri Knezovih," je govoril sam zase, "to ga bo starka z bergljo, he-he-he... Še zmerom je Tonač ošabna kri, nora kri... Beliča pa ni pokazal..."

Pil je dolgo in strastno.

"Vsi so, vsi so," je nadaljeval sam zase, naglo žganja pijan, "vsi po vrsti so bolji od mene. Še Zadnigar, je-e-e, še Zadnigar je bolji od mene... Vsa pijte, ker ga duša boli... Mene pa ni druga kakor želodec... Zvita učenost je segla v grapo, raka pa ni našla... He-he-he, študent, jaz sem prazen, prazen, prazen..."

Pri peči so oživele cunje.

"Reši dušo!" je kričal Goreči kristjan.

Čamar se je prestrašen ozrl.

"Ti si, kanalja črna?"

Zaletel se je proti peči, a že pri drugem koraku se je zvrnil. S tal je hreščal na grbavec:

"Kaj si prišel, kaj si me splašil? Ko je študent dvigal zaklade, ko se je zganilo in ožvelelo. Kaj te je bilo treba?"

Zijal je v temo za peč, od grbaveca pa ni bilo več glasu, zakopal se je zopet v svoje cunje. Prvi dih jutranje zore se je dotaknil oken in v izbi so se zaznavali obrisi, medli še, mrgoleči, nestalni. Čamarja je mučila težka misel. Strmel je v križ ob

steni, popotno razpelo Gorečega kristjana, in se mučil in grizel v sebi: Misli je naporno, da bi vedel, kaj je mislil, potem pa pozdravil tesnobo v srcu, se ra-

NOČEM PLAČATI VEČ KOT
NAJVIŠJE URADNE CENE!
NE SPREJMEM RACIONIRANIH
ŽIVIL AKO NE ODDAM ZNAMK!

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časila, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA
ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE
NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerna, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

TELEFON ROCKWELL 4904

Tam se dobe na šaljo tudi vsa ustnena pojasnila
CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naročnik. List Prosveta stane na vsak član, na člano ali na družino \$1.20 na eno leto naročnine. Ker pa člani še plačajo pri zaslugi \$1.20 na eno leto, se jim to prišteje k naročnini. Torej tedaj ni varoka, reči, da je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je vaše lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj zamenjati upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravitelju znati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:
Za Zdrav. drave in Kanado \$6.00 Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.00 1 tednik in 6.00
2 tednika in 5.00 2 tednika in 7.00
3 tednike in 6.00 3 tednike in 8.00
4 tednike in 7.00 4 tednike in 9.00
5 tednikov in 8.00 5 tednikov in 10.00

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, S.N.P.J.
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družine št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. Čl. družine št.

3. Čl. družine št.

4. Čl. družine št.

5. Čl. družine št.

Mesto Družina

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Deset povesti

Anton Novačan
ČAMARJEVA KRČMA

(Se nadaljuje.)

"Hvala Bogu!" je začel Čamar, stopeč sredi izbe, "hvala Bogu, da se je prikazal Goreči kristjan. V pravem času je prišel, hvala Bogu. Drugače bi jaz bil zaigral pred vami komedijo, da bi se bili vsi razbežali. Študent, ti si nam povedal nekaj groznega. Jaz sem razumel in občutil. Zdaj ne vem več, zdaj mi je odleglo. Pozabil sem tisto misel, ki mi je sedla na možgane, da bi znorel, če bi dolgo trajalo. Hvala Bogu, hvala Bogu... Vsi ste govorili po vrsti, zdaj pa poslušajte mene in ne štetje mi v zlo, ako kje kaj obličim in se mi zvrne beseda."

Omeril je družbo, obiskal vse po vrsti z očmi in se ustavil pri Tonaču. Srečala sta se s pogledi. Tonač se je naježil, se v licu zamračil, Čamar pa je naenkrat pobesil glavo.

"O le govori!" ga je bodril Tonač. "Toda osleparil me ne boš, če vse, mene ne boš osleparil!"

"Ze, ze, ze!" je jecjal Čamar

in zajemal sapo. "Vse bom povedal, povest bom povedal. Godilo se med nami nocoj čudne reči, tako čudne, da še sami ne veste, kakšne. To je, kakor da bi v oblake gledal, pa bi oblakov ne videl, temveč tiste prostore med njimi, kadar se mešajo in se trgajo oblaki in so zdaj kakor riba, zdaj kakor slon ali kakšna druga zver, včas pa nekaj takega, da te v srce zazebe. To je povest, ki ni povest, to so sanje pi-

janca, kadar se ponoči zbudi in ima najbolj bistro glavo."

Ni se mu kašljalo, Čamar pa se je po teh besedah odkašljajal in je čakal in je gledal Tonača po strani. Hotel je nadaljevati, toda Tonač ga je prehitel in je poskočil na noge.

"Molči, Čamar," je zarjul nad njim, "sto let že vemo, kar bi ti zdajle povedal. Tako je govoril moj rajni oče, tako vsi stari vaški dedci, kar jih pomnim iz

Člani družine Waters, ki so vsi upošleni v letalski tovarni Boeing Aircraft Co. v Rentonu, Wash.

NAJHUJŠI PORAZ NEMCEV V RUSIJI

Oddelki ruske armade v Ukrajini prebili lok nemške obrambne črte po okupaciji Korostena in začeli prodirati proti stari poljski meji. Ljute bitke med Rusi in Nemci pri Vitebsku se nadaljujejo.—Kanadske čete zasledle Ortono, italijansko luko ob Jadranskem morju. Angleži potopili štiri nemške bojne ladje v pomorski bitki. Berlin ponovno bombardiran iz zraka.—Japonski napadi na ameriške pozicije na Novi Britaniji odbiti

Moskva, 30. dec.—Ruske armade so danes vdrle v Vitebsk v Belorusiji in v mestu so v teku ulični boji. Na kijevski fronti se je decela zdrobila nemška črta in ruske čete so ponovno zajele Žitomir. Vrzeli v nemški fronti, katero so tamkaj naredili Rusi v zadnjih petih dneh svoje velike ofenzive, je široka 180 milj. Nemci so tudi izgubili Kazatin, ki je 15 milj. južnovzhodno od Berdicheva.

London, 30. dec.—Angleški bombniki so sinoči vrgli nadaljnjih 2240 ton bomb na Berlin. Glavno mesto Nemčije je danes docela paralizirano. Napad je bil izvršen nad gostimi oblaki in v popolni temi, česar ni pričakoval nihče v Berlinu.

London, 30. dec.—Oddelki ruske armade v Ukrajini, katere poveljnik je general Nikolaj F. Vatutin, so po okupaciji Korostena, železniškega križišča na progi Leningrad-Odessa, prebili lok nemške bojne črte na zapadni strani Kijeva, ukrajinske prestolnice, in dospeli do točke, ki je oddaljena samo 48 milj od stare poljske meje, se glasi naznailo iz Moskve. To pravi, da so Rusi v prodiranju v zadnjih 24 urah zasedli poleg Korostena čez 250 vasi in naselbin. Močne nemške obrambne točke se rušijo pod udarci ruske sile.

Druge sovjetske čete se bližajo Berdichevu, važnemu železniškemu križišču, 100 milj južno-zapadno od Kijeva. Okrog 35 milj proge železnice, ki spaja Leningrad z Odso, je v ruskih rokah. Moskva je naznanila okupacijo Černjakova, 12 milj severno od Žitomira in več železniških postaj na južni strani Korostena.

Rusi so v ofenzivi, ki se je pričela zadnji teden, reokupirali skoraj vsa mesta in naselbine na zapadni strani Kijeva, katere so Nemci zasedli v petih tednih ljutih protinapadov. Rusi zdaj spet ogražajo nemško oboroženo silo, zbrano v južni Ukrajini in na ozemlju med krivino Dnjepra ter poljsko in rumunsko mejo.

Ljute bitke se nadaljujejo na fronti pri Vitebsku, kjer so Rusi zasedli več naselbin in ubili čez 1700 sovražnikov. Po nacijski kontrolirani radiopostaji v Vichju, Francija, poroča, da sovjetske čete nasakujejo zunanje utrdbe Vitebska.

Kirovograd, Rusija, 30. dec.—Na fronti ob krivini Dnjepra so Rusi odbili napade nemških oklopnih kolon na svoje pozicije in vrgli sovražnika nazaj z velikimi izgubami. Rusi so razbili 45 nemških tankov v bitki v enem sektorju te fronte.

Zavezniki stan v Alžiru, 30. dec.—Kanadske čete osme britske armade so okupirale Ortono, pristaniščno mesto ob Jadranskem morju, po dolgi in ostri bitki z Nemci, naskar so začele prodirati proti Pescari. Ortona, mesto, ki je imelo devet tisoč prebivalcev, je v razvalinah.

Na drugem koncu italijanske fronte pri Ponta Fiumi so čete pete ameriške armade odbile nemške napade na svoje pozicije. Glavno pozorišče bitke je na ozemlju ob ustju reke Garigliane.

Ameriški letalci so metali bombe na tri nemška letališča v predmestjih Rima, ki so porušili hangarje in druge naprave ter

Partizanske enote udrle v Italijo

Zavezniki potopili bivšo jugoslovansko ladjo

London, 30. dec.—Titove partizanske enote so prekoračile jugoslovansko-italijansko mejo, prodirle 25 milj daleč in napadle nemške garnizije v severovzhodni Italiji, se glasi poročilo iz glavnega stana osvobodilne armade.

Partizani, katere so Nemci poglgnali iz severovzhodne Italije in istre pred tremi meseci, ko so razbijali dostope do Trsta in Reke in porazili nemško vojaško posadko v bližini Gorice, so spet zavojevani v ljutih bitkah s sovražnikom na italijanskem ozemlju, poroča radiopostaja Svobodna Jugoslavija.

Drugi partizanski oddelki so prodrli petnajst milj daleč v Italijo in napadli nemško oboroženo silo v bližini Podgrada nedaleč od proge železnice Trst-Reka. V bitki je bilo 60 Nemcev ubitih in sto ranjenih.

Komunike iz glavnega stana maršala Tita pravi, da so zavezniški letalci napadli in potopili bivšo jugoslovansko bojno ladjo Dalmacija, katero so jugoslovanski kvizlingi izročili Nemcem.

Zbližanje med Poljsko in Rusijo

Vojaški razlogi zahtevajo sporazum

London, 30. dec.—Pogajanja za zblizhanje med Poljsko in sovjetsko Rusijo se nadaljujejo v Londonu in upanje je, da bodo uspešna. Vojaški in politični razlogi pridejo v poštev v zvezi s pripravami za invazijo zapadne Evrope po ameriških in britskih četah.

Moskva se zaveda, da večji odpor proti nemški okupacijski sili na Poljskem, kakor v Franciji in drugih zasedenih državah, bi skrhla nacistično vojno mašino in pospešil prodiranje ruskih armad. Nemški uradniki upravljajo poljske železnice, toda poljski železničarji vozijo in spremljajo vlake.

Gerilske aktivnosti v poljskih provincah se vrše v smislu navodil poljskih voditeljev v Londonu. V vzhodni Galiciji dominirajo gerilske gibanje ukrajinskih nacionalistov. To je pokrajina, katero je Moskva označila za zapadno Ukrajino, ki je l. 1940 postala del Sovjetske unije. Podtalne zveze s sovjeti se vzdržujejo kljub nemški okupaciji te pokrajine.

Vzhodna Poljska med Letsko in mejo vzhodne Galicije je središče odpora partizanov. Partizansko gibanje je močno v krajih v bližini pripetskega močvirja.

Moskva trdi, da poljska ubežna vlada v Londonu zadržava gerilske aktivnosti v nekaterih pokrajinah. Njeno stališče je, da bi masni odpor rezultiral v nemških represalijah.

Senator Robertson napadel Roosevelta

ANGLEŠKA VLA DA NAJ POJASNI VOJNE CILJE

Deklaracija o brezpogojni kapitulaciji kritizirana

APEL ZA POLITIČNO ENOTNOST

London, 30. dec.—Zahteve, naj angleška vlada pojasni svoje vojne cilje, so se ponovno slišale v parlamentu. Laborit Rhys Davis je dejal, da je čas prišel, ko morajo vojaki in ljudstvo vedeti, za kaj se borijo.

"Evangelij brezpogojne kapitulacije je bil popolnoma diskreditiran v Italiji," je rekel Davis. "Nikjer še ni bilo večje zmešnjave, vojaške in diplomatske, kot je sedaj v Italiji."

Davis je kritiziral vlado, ker ni apelirala na italijansko ljudstvo v drugačnem tonu, ko je stalo pred alternativno. "S tem si je nakopala sovražnike, namesto prijateljev," je dejal. "V Nemčiji so milijoni, ki ne marajo Hitlerjevega režima, toda zaradi deklaracije o brezpogojni kapitulaciji se morajo boriti proti zaveznikom, ki so jih obsodili v smrt. Miru ne bo, ako bodo tri vesele živele v domoljubi, da lahko drže ves svet pod policijskim nadzorom. Velika Britanija ne bo uživala blaginje v razdejeni Evropi."

Stephen King-Hall, neodvisen, je kritiziral vladno propagandno mašino, ki skuša uveriti Nemce o strahotah, ki pridejo, ko bo nacistična vojna mašina zdrobljena, kar ima nasprotni učinek. Nemci so zavzeli stališče, da morajo vzdržati do konca.

Ko je konservativec Stanley Reed izjavil, "da se vojna ne izplača," mu je odgovoril laborit R. W. Sorensen. "Mislim, da vojna prinaša britskemu imperiju masne dividende," je dejal. "Dobili smo dividende na Kitajskem z osvojitvijo več pokrajin, v Burmi in Južni Afriki z našim orožjem."

Sorensen je apeliral za politično in ekonomsko enotnost v interesu zapadne civilizacije. "Mačehovanje je morda sladko, a se lahko končno obrne proti nam," je dejal.

Odbor zavrnil zahtevo avtne unije

Washington, D. C., 30. dec.—Vojni delavski odbor je ponovno zavrnil zahtevo unije avtnih delavcev, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, ki so upošle v tovarnah Brewster Aeronautical Corp. v Long Island Cityju, N. Y., za zvišanje plač za osem centov na uro. V tovarnah se korporacije je uposlenih čez osem tisoč delavcev.

Dr. Beneš na poti v Alžir

London, 30. dec.—Dr. Edvard Beneš, predsednik Čehoslovakije, bo kmalu dospel v Alžir iz Moskve, so izjavili čehoslovakijski uradni krogi. Tam se bo sestal z generalom Charlesom de Gaullem, predsednikom odbora za osvoboditev Francije. Mnenje prevladuje, da bosta imela važne razgovore o vojnih in poveljnih problemih.

Bojazen pred invazijo v Berlinu

Stockholm, Švedska, 30. dec.—List Dagens Nyheter poroča, da je besednik nemškega nanjega urada v Berlinu na sestanku s časnikarji dejal, da Nemčija sodi, da bodo zavezniški invadirali zapadno Evropo v prihodnjih dveh tednih. Nemški vojaški krogi so tudi uverjeni, da je invazija blizu.

Domače vesti

Oblaki in posdravi
Chicago. — Anton Ausec iz Stauntona, Ill., je 30. decembra obiskal gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete.

Vest iz Minnesote
Duluth, Minn.—Pred dnevi je bila pri avtni nezgodi ubita rojakinja Mary Medved iz Chisholma. Nesreča se je pripetila v bližini mesta Twin Cities, ko se je ponesrečenka vračala s svojim možem domov po obisku Californije.

Pravda svari bolgarsko ljudstvo

Pretrga naj zvezo z Nemčijo

Moskva, 30. dec.—Čprav Sovjetska unija vzdržuje diplomatske odnose z Bolgarijo, je Pravda, glasilo komunistične stranke, objavila članek s pozivom na bolgarsko ljudstvo, naj pretrga zvezo z Nemčijo, preklči vojno napoved proti Ameriki in Veliki Britaniji in se pridruži jugoslovanskim rodoljubom v borbi proti nacijem.

Članek, ki ga je spisal Jurij Dimitrov, bolgar in bivši tajnik komunistične internacionale (kominterne), se glasi:

"Korenine sedanje krize v Bolgariji so v politiki bolgarskega vladajočega krožka, katero izvaja v škodo bolgarskim narodnim interesom in v korist Nemčiji. Bolgarski voditelji pretakajo krokodilove solze zaradi zavezniških bombnih napadov na Sofijo, ki so posledica njihove lastne kriminalne politike." Pravda dostavlja: "Voditelji Bolgarije se pritožujejo, ker Sovjetska unija ne čiti bolgarskih mest pred bombnimi napadi. To je velika nesramnost, ker je znano, da pomagajo Hitlerju kolikor morejo v borbi proti Rusiji, deželi, ki je osvobodila Bolgarijo. Če Bolgarija ne bo pretrgala zveze z Nemci, jo bo zadel ista usoda kot je Italijo."

Klavniški delavci vztrajajo v stavki

San Francisco, Cal., 30. dec.—Delavci, ki so zastavljali v šestih tujaknjih klavninah, so sinoči soglasno zaključili, da se ne bodo vrnili na delo, dokler ne bodo delodajalci pristali na zahtevo za zvišanje mezde za deset odstotkov. Vojni delavski odbor je posegel v konflikt in zapretil, da bo zadeva predložena predsedniku Rooseveltu v svrhu akcije, če se stavarji ne bodo vrnili na delo. Milton Maxwell, predsednik unije, je izjavil, da stavarji ne bodo umaknili svoje zahteve kljub grožnji odbora.

Imenovanje poveljnika kanadske armade

Ottawa, Kanada, 30. dec.—Vojni minister J. L. Ralston je naznanil, da bo kmalu imenovan poveljnik kanadske armade, ki se nahaja onstran morja. Eden zbor te armade se bori proti Nemcem na italijanski fronti pod poveljstvom generala Montgomeryja. Ralston je dejal, da se bodo kanadske čete borile proti sovražniku na več evropskih frontah. Za poveljnika kanadske armade bo najbrže imenovan general Kenneth Stuart.

Francoski odbor se ni odpovedal mandatu

Alžir, Alžirija, 30. dec.—Odbor za osvoboditev Francije, čigar načelnik je general Charles de Gaulle, je zanikal poročila, da se je odpovedal mandatu nad Sirijo in Libanonom. Dogovor, ki ga je nedavno podpisal general Georges Catroux s sirijskimi in belanonskimi voditelji, določa le, da funkcije, ki jih je vršila mešana komisija, pridejo v področje članov vlad obeh arabskih držav.

Reprezentant Rusije presenečen

Vprašanje likvidacije italijanskih fašistov

Zavezniki stan v Alžiru, 30. dec.—Andrej J. Višinski, reprezentant sovjetske Rusije v zaveznikem posvetovalnem odboru za Italijo, je izrazil veliko presenečenje, ker zavezniški niso likvidirali italijanskih fašistov. Likvidacija v ruskem smislu besede pomeni eksekucije.

Prvo vprašanje, ki ga je Višinski zastavil članom zaveznikške vojaške vlade v Italiji, je bilo: "Koliko fašistov ste likvidirali v Italiji in Siciliji?" Odgovor, da ni bil noben likvidiran in da se obravnave proti glavnim voditeljem fašistov še niso vršile, ga je presenetil.

Višinski je bil prosekutor na obravnava v Moskvi proti stariim boljševikom, ki so bili spoznani za krive zarote proti Stalinovemu režimu in izdajstva ter obojeni v smrt. Te so se vršile v teku velike čistke v Rusiji. Višinski je dal razumeti, da je on za likvidacijo vseh italijanskih fašistov.

Zatiranje opozicije na Ogrskem

Voditelji demokratov obdolženi izdajstva

Istanbul, Turčija, 30. dec.—Petim voditeljem ogrskih demokratov, obdolženih izdajstva, preti eksekucija zaradi protinacističnih govorov na nedavni tajni seji parlamenta, se glase sem dospela poročila iz zanesljivih virov.

Nacijem naklonjeni elementi so začeli čistko, da zatirajo opozicijo in likvidirajo vse sposobne voditelje, glasnike demokracije, iz bojazni pred nemško vojaško okupacijo Ogrske. Dasi je ekstremist Bela Imrely javno obdolžil premierja Kallayja mlačnosti napram vojnemu naprom, sta se zdaj združila v kampanji za uničenje vseh demokratskih, liberalnih in socialističnih elementov. Na svojo stran sta pridobila nazadnjake, ki so glasovali za odvzete imunitete voditeljem opozicije, da bodo lahko postavljeni pred sodišče na obtožbo veleizdajstva.

Ti voditelji so Charles Peyer, predsednik stranke socialnih demokratov; Arpad Szakasits in Andre Bajcsy-Zsilinsky, reprezentanta malih posestnikov; Anna Kethly in Imre Kovacs, vodja kmečke stranke. Vsi so predstavniki protinacističnega gibanja. Bajcsy-Zsilinsky je v svojem govoru v parlamentu rekel:

"Po mnenju in prepričanju naše stranke se Ogrska ni obvezala z nobeno pogodbo, paktom ali obljubo, da bo pošiljala vojaške v vojno. Edina naša dolžnost je odpoklicet, kar lahko storimo, ne da bi bili razglašeni za izdajalce. Omeniti moram tudi napoved vojne Ameriki, ki je dala zavetje 1,500,000 Madžarom. Za to napoved ni nobenega razloga in je v nasprotju z našimi interesi. Posnemati bi morali Finsko, ki še vedno vzdržuje diplomatske odnose z Ameriko."

Ko je zaključil svoj govor, so ga desničarji začeli zmerjati z rdečkarjem in hlapcem ameriških finančnih interesov. Premier Kallay je prepovedal objavo govora in tisk ga sploh ni omenil. Vsebina govora je kljub cenzuri prišla v Tudičo.

Nemški general ubit v Hamburgu

Madrid, Španija, 30. dec.—Nemška časniška agencija DNB poroča, da je bil general Heinricus ubit v teku angleškega bombnega napada. On je bil vojaški guvernir tega mesta.

ŽELEZNICE BODO KMALU VRNJE-NE LASTNIKOM

Voditelji treh bratov-ščin preklicali stavko

MEZDNO VPRAŠANJE SE NI REŠENO

Washington, D. C., 30. dec.—Voditelji treh železniških bratovščin — kurjačev, izprednikov in kretničarjev — so sinoči preklicali odredbe glede oklica stavke. Preklile so vsebovali telegrami, poslani pokrajinskim načelnikom bratovščin, čeprav mezdno vprašanje še ni rešeno. Rešitev zavisi od vlade, uradnikov kompanij in voditeljev 20 bratovščin in unij. Upanje je, da bo kontroverza izravnava v bližnji bodočnosti, naskar bodo železnice, ki so zdaj pod kontrolo armade, vrnjene lastnikom.

Izravnava konflikta zavisi od izida pogajanj. Ta mora biti v okviru omejitve stabilizacijskega zakona in mezdne formule "malega jekla". Vojni tajnik Henry L. Stimson je naznanil, da je bila preteča stavka odvrnjena, ko so voditelji omenjenih bratovščin revidirali svoje stališče. To se je zgodilo po konferenci med njimi in Jamesom F. Byrnesom, direktorjem vojne mobilizacije, v Beli hiši.

Reprezentantje drugih bratovščin in unij ter železniških kompanij so prej konferirali v uradu vojnega departmanta z generalom B. B. Somervellom, ki je bil imenovan za upravitelja železnice, ko jih je vlada zasagla. Konferenca se je vršila po sklenitvi dogovora, da se članom teh bratovščin zviša plača za štiri cente na uro in pet centov na uro za čezurno delo.

Da bodo železnice kmalu vrnjene kompanijam, potrjuje Rooseveltova izjava. On je na sestanku s časnikarji dejal, da bodo prišle pod privatno kontrolo, kakor hitro bo spor izravnal. General Somervell je na sestanku z voditelji treh bratovščin izjavil, da je njegova naloga nadziranje obrata železnice, ne pa izravnava meznega spora.

Nemški admiral Doenitz odstavljen

Kriza v poveljstvu mornarice

London, 30. dec.—Poročila iz Curiha, Švica, trdijo, da je izguba Scharnhorsta, nemške oklopne ladje, ki je bila potopljena zadnji teden v bitki z enotami britske bojne mornarice v bližini norveškega obrežja, povzročila resno krizo v nemški admirali. List Daily Telegraph poroča, da je moral admiral Karl Doenitz resignirati. Doenitz, bivši poveljnik flote nemških podmornic, ki je pred nekaj meseci imenovan za vrhovnega poveljnika nemške bojne mornarice. Poročila trdijo, da je moral odstopiti, ker je poslal bojno ladjo Scharnhorst na morje, kjer so jo Angleži potopili.

Hitler je pozval Doenitz na zagovor po potopu ladje. Navalistični krogi so ostro kritizirali admiralu in ga obdolžili odgovornosti za potop ladje. Pričakuje se premešanje poveljstva nemške mornarice.

Poostritev cenzure vojnih vesti

London, 30. dec.—Vojaški krogi so namignili, da bo cenzura vojnih poročil poostrena v prihodnjih dneh, ko bodo v teku priprave za zaveznikovo invazijo Evrope pod vodstvom ameriškega generala Eisenhowerja.

GUSARJI

(Les Filibustiers des Mers)

CLAUDE FARRERE

Poslovenil F. J.-o

(Se nadaljuje.)

Tomaž je pač bil nekoč nekoliko neotesan, vendar pa dober tovariš, in pri svojem odhodu je v Saint-Malo zapustil mnogo prav dobrih prijateljev. Gospod Jagnje pa je čmeren, ošoren in ošaben, in prav nič ne paži na se, razven onih par ur, ki jih žrtvuje in preživi v očetovski hiši v Strojarski ulici. Tudi se ne briga nič več za one, s katerimi je nekoč občeval. Tudi je popolnoma ravnodušen napram najljubeznivejšim prijaznostim, ki mu jih izkazujejo stari in najbližji sorodniki, kar je sestro Minko najprej zelo žalostilo, potem pa zelo jezilo.

Med njo in Tomažem je vladala že od nekdaj prav topla ljubezen, ki je bila že potrjena, ker sta drug drugemu vse zaupala, bodisi v vsakdanjih, bodisi v najvažnejših zadevah. Nikdar ni eden njiju imel tajnosti, ki bi je ne bil povedal tudi drugemu. Sedaj pa in po tako dolgi odsotnosti, med katero je sestra zdihovala za bratom bolj, kakor sicer žene ali dekleta, ki pričakujejo oddaljenih soprogov ali ljubimcev, sedaj je po svojem povratku Tomaž pozabil na vso prošlost in ni hotel ničesar več vedeti o nekdanji zaupljivosti.

Nasprotno! Kar kratkoma je zavrnil svojo sestro, in to že prvi dan po svojem prihodu.

Ko je takrat stopil prvič čez domači prag, Mina ni bila zadnja, ki je pohitela, da pozdravi in objame svojega brata, tako slavnega in junaka. Tomaž ji je sestrskopoljube tudi pošteno vrnil. Čim pa je prišlo do pripovedovanja in je bilo treba razgrniti vse doživljaje podrobno, vse bitke in spopade in vse življenje na krovu in sploh vse to, kar je doživel, je postal Tomaž naenkrat nekako slabe volje in redkobeseden. Kakor da so se mu usta zamašila! Mina ni mogla izvahiti iz njega niti štirih celih stavkov.

Zaman se je trudila, zaman je prosila, naj pripoveduje o raznih opasnostih in prigodah, o nevihtah in bitkah, zaman je moledevala, naj ji popiše podrobnosti zavzetja mesta Ciudad Reala, ki je bilo tako bogato in slavno, da je njega sloves došel celo do Saint-Maloa. Vsa-ko takšno vprašanje je korzarja le še potrdilo v njegovem neme molku. Ko je radovednica celo pričela govoriti o oddaljenih ljubicah in sploh o lepih deklicah tam v Ameriki, se je Tomaž skoro razjutil. Poskočil je s svojega stolca in z istim skokom je bil že tudi čez prag teg zaloputnil vrata za seboj, zunaj pa je klet vse babe in njihovo prismojeno brbljanje in domišljijo, ki misli, da pameten moški res ne more imeti drugega posla po glavi, ko samo ljubezen in druge take abotnosti. S tem svojim obnašanjem je Tomaž enkrat za vselej in gladko odrezal nit pripovedovanja.

Mina mu pa tega kar ni mogla pozabiti.

Mina je bila zadnje dete od desetorice, ki jih je Perina vzgojila svojemu soprogu, in bila je mnogo mlajša od vseh svojih bratov in sester, ki so bili že skoraj vsi oženjeni ali omoženi, ko je Mina bila še punčka. Tomaž je bil sicer najmlajši brat, vendar pa celih šest let starejši od nje. Črna leta za Mino zato niso bila baš najslajnejša, marveč precej dolgočasna.

Starši ali starejši sicer niso bili napram njej neprijazni. Toda bili so že vsi čez ona leta, da bi se bili potrudili, da bi se igrali z malo punčko ali jo zabavali. Šele pozneje, ko je bil Tomaž petnajst ali šestnajst let star, ona pa je bila takrat devet ali deset, šele-le pozneje se je torej on bavil s tem pregodaj zrelim in presneto navihanim dekletom, ki je vse okrog sebe opazovala tako ostro in ki se je pravočasno

naučila, da je treba marsikatero stvarco ohraniti za se, ne pa klepati o njej. Postala je tako Tomaževa zaveznica in sozarotnica. On je rad sprejemal njene usluge, ki mu jih ponudila, da skupaj skrijeta njegove nerodnosti, ki jih je uganjal po mestu. Tako je nastalo med obema toplo prijateljstvo.

Sedaj pa je vse to spremenjeno! On sam, Tomaž, izdaja vso prošlost in zavrača bratovsko ljubezen nekdanjih časov!

In sedaj se spomni Mina tudi svojih dvaindvajsetih let. Saj bo že skoraj stara devica in kmalu se že noben dečko ne bo več brigal zanj.

Pri tej misli se napolni njeno srce s tiho jezo. Večrat se zasači Mina sama sebe, kadar zapuša Tomaž hišo, kako mu sledi s skoraj sovražnim pogledom.

36

Komaj je obed končan, se Tomaž že splazi iz nizke obednice. Stari Malo se že nekaj obotavlja in se dela, kakor da ne zapazi brzega sinovega pobega, in tudi Perina, ki se na tihem žalosti, noče reči besedice. Le Mina se brzo odloči in pohiti od mize do vrat, kjer po navidezno naključju zastopi bratu pot.

"Kaj že zopet odhajaš?" mu zašepeta. "Kaj te pa vsak dan vleče tako zarana od nas?"

Trenotek jo pogleda, predno ji odgovori: "Pa kaj ti tebi mari?" Odgovoril ji je ravno tako šepetaje, kakor da noče motiti očeta in matere.

Nestrpno zmaje Mina z glavo: "Nekoč je bil čas, ko bi mi bil povedal vse, tudi če bi te ne bila vprašala!"

On zmigne z rameni: "Drugi časi, drugi ljudje!"

Ona zatopota z nogo. On pa se kroti in ostane miren.

"Le pomisli," nadaljuje prijaznejše, "šest let sem delal le po svoji glavi, ne da bi komu dajal računa o svojem početju. Dalje sem prišel po svetu, ko sam vrag! Često nisem že znal dalje, in za vsako prgišče sem se moral mučiti in tvegati, da se povedati ne da! ...

In vse to, pa nisem imel duše, ki bi ji potožil ali zaupal. Zato sem se odvalil besedičenja. Mesto tega sem se navadil, da grem sam svojo pot in naravnost, tudi če grem le na sprehod. Tu se ne da sedaj nič spreminjati. Zaradi tega ni treba, da žaluješ! Ne ti, ne jaz ne moreva tu nič pomagati!"

Pri teh besedah hoče skozi vrata. Mina ga pa še zadržuje.

"Čuj!" pravi. "Čvekati in veliko klepetati, do tega tudi meni ni več. Odkar te ni bilo doma, sem se odvadila tudi jaz. Toda, ali gre, da si tudi le s kratko besedo poveva in drug drugemu svetujeva? ... Nikar se ne smeje, saj tudi ti nisi takšen učenjak, da bi se še ne mogel kaj naučiti, niti tako pameten, da bi te kdaj kje ne ugnali v kozji rog!"

"I seveda," ji odgovori posmehljivo, "vem, vem, če bi ti imela rogove, bi znala dobro pobosti! Toda vedi, od mnogih udarcev mi je koža postala raskav podplat."

"No, pa dobro!" odgovori ona skozi zobe in namršni obrvi.

Odprl je vrata in odšel. Ona pa zre za njim, molči, in grd smehljaj ji zaigra okrog stisnjenih ust.

Koncem Strojarske ulice jo zavije Tomaž na levo v Pletarsko ulico, potem gre do konca skozi Kotlarsko in nazadnje zavije v Talsko. Kdor bi mu sledil po vseh teh ovinkih, bi takoj uganil, da je namenjen po svoji stari navadi na mestno obzidje. (Dalje prihodnjič.)

Deset povesti

Anton Novačan

TETA PAVLA

(Se nadaljuje.)

Na postelji kraj okna, kraj okenca z železnim križem, leži teta Pavla, skrčena in do vratu odeva, uboga teta Pavla. Njeno lice je mrtvo, njene roke so mrtve, le v očeh ji tli še življenje. V izbi temnijsko vegaste stene, iz kotov prežijo mrakovi, že guba zunaj svoje sotočno čelo nizki jesenji dan. Morda ptice seliv-

ke klic, morda iz dalje pusti krik, odnekod prihaja tužni glas, vse bliže in bliže.

Zarobljeno ji je v prsih kakor v kolesju stare ure. Pod njeno nelično gmoto je zaječala postelja in po odeji so preleteli nagli gibi, lovec se kakor drobne miške. Teta Pavla je premaknila glavo, privlekla k licu svoje težke od vodenice nabrekli roke in poskušala vstati.

Zavpila je:

"Martine, Martine, umiram ..."

Pomaga, jaz umiram ..."

V izbo je stopil Martin, visok

seljak rdečih las in frilast. Omeril je izbo in teta Pavlo in posteljo in stene in je nevoljno nakremžil lice.

Teta Pavla je povzdignila k njemu težko roko.

"Prižgi mi svečo, Martine, jaz bom umrla. Kaj nisi slišal, kako je kričnilo zunaj, kako je zavilo visoko ... visoko ... Daj mi svečo, prižgi mi svečo, Martine!"

Martin je prižgal svečo in odgovarjal:

"Tri dni že umiraš, teta Pavla.

Se malo in glej, sveča bo dogorela. Ta pa je tvoja krsna in

KABAU RAIDERS RETURN TO DECK OF SARATOGA

HERE'S THE BUSY SCENE aboard the U. S. carrier Saratoga as bomber and fighter planes returned to the vessel after a heavy raid on the Jap base at Rabaul, New Britain. A plane is checked (foreground) as another rolls to a stop behind it with propellers still whirling. Crewmen turn their eyes to a third plane (background) as it prepares to hit the flight deck. This is an official U. S. Navy photo.

kaj hočeš potem, da ti prižigam, ko boš v resnici umirala?"

Podal ji je rumeno, napol dogorelo svečo voščenko, okrašeno s pisanimi pasovi in s podobo Jezusa. Teta Pavla jo je vzela v svoje debele vodenice prste in se zagledala v luč in molila, vzdihovaje, očenaš za srečno zadnjo uro.

Zunaj je zahladil tihi jesenski veter; udaril je v okno in zibal tri-hruške, ki so visele v oknu na niti. Zahladil je drugič, močnejše, nagnil voščenko drhtečo luč, udaril je tretjič in jo ugasnil.

Martin je pristopil. Tuje in hladno ga je pogledala teta Pavla. Nagnila je k njemu svečo in dejala:

"Na, Martine, vzemi svečo, zdaj še ne bom umrla. In okno zapri, Martine, mrazi me, odejo mi popravi. In čuj, Martine, daj mi jesti!"

Martin je vzdignil obrvi. In premagoval se je v glasu, ko je zasikal:

"Hudiča ... Ali umreti, ali pa ... Kaj bi ti mene imela za bedaka. In jesti bi hotela, jesti. Saj ne moreš jesti, sama veš, da ne moreš ne jesti in ne piti."

"Bi jedla, bi, in pila bi tudi," je govorila teta Pavla. "Daj mi, Martine, rdečih jagod, s sladkorjem posutih, in vina mi daj, Martine. Pa kruha in mleka bi tudi, daj Martine, skuham mi mleka!"

Martin ji je pokazal pest in se zadrl:

"Kaj res ne misliš umreti ... Kdo te bo redil, kdo stregel tvojim silnim razvadam? ... Umri, pa je, živeti itak ne moreš več. Umri, slišiš, umri ..."

Zaskrpal je z zobmi in segel s pestjo proti njej.

"Ko pa ne morem umreti!" je zavekala teta Pavla.

Zagledala se je prosoče v njegove srdite oči in med njo in Martinom se je začel boj za njeno ubogo življenje. Martinova roka je visela grozeče nad njenim vratom, se krčila, se nivala, prihajala vedno bliže. Martin je težko sodel, jeza mu je poglajala kri v obrazi. Oči so mu izstopile, kakor bejni zverini, in že se je sklonila njegova glava v groz-

nem sklepu. Teta Pavla se je branila z očmi, in ko je začutila na svojem grlu Martinove železne prste, je z vso silo privlekla izpod odeje dolgo, črno, nabasano nogavico.

Martinu je omahnila roka. Okrenil se je od postelje in zamrmral mračno:

"V greh zapeljuješ človeka!"

"Bog ti odpusti grehe," je odgovorila teta Pavla, stresajoč z glavo, zavoljo solz, ki so ji zastirale poglede. "Bog in sveti Martin naj te obvarujeta pred hudim, tolažnik sveti Duh naj ti pamet razsveti ... Kaj si hotel meni, ubogi siroti ... Daj mi mirmo umreti, le še dan, dva potrpi, potem bom sama umrla in pokopal me boš. To bo pa tvoje, vse, kar je v nogavici bo tvoje, ne boš se kesal, Martine ..."

Spravila je zopet nogavico pod odejo in skrbno opazovala Martina. Stal je pri vratih, z licem od nje in preudarjal.

"Tisto je res, da imaš nogavico, teta Pavla. Kaj pa je v nogavici, to vedi vrag. Sanjalo se mi je že, da je tvoja nogavica sleparija ..."

"V nogavici je vse moje bogastvo!"

"Hm," je zamrmral Martin in odprl vrata. "Zdaj grem po mleko. Mleka ti skuham in kruha prinesem in vsega. Kaj misliš, da imam kamen namesto srca? Moj Bog, z bolnikomi!"

In s praga, ko je stopal v vežo, je še dodal:

"Teta, če pridejo kakšne babe, ne kaži jim nogavice. Svet je hudoben in popačen ... Lahko bi izginila tvoja nogavica ..."

"Ne boj se!" je odvrnila teta Pavla s postelje in vrata so se zaprla. Teta Pavla si je oddahnila in okrenila glavo k oknu.

Zopet je prihajal od zunaj daljnji klic, žalosten in sam, klic vsega neznanega in skrivnostnega. Teta Pavla je mislila na črni grob, ki vzame njeno ubogo telo, in na pravičnega Boga, ki bo sodil njeno dušo. Kod si hodila, teta Pavla, povpraša pravični Bog, kako si ravnala svoje življenje? "Sem bila siromašna služkinja z mladimi nog," odgovarja teta Pavla in se ne straši ognjenih pogledov božjih. "Sem

pa si me udaril z boleznijo in me ljudje spodili od sebe, sem spomnila kraja, kjer sem se dila. Vzdignila sem se ter rola čez hribe, doline in našla svoj dom, da bi mi posvetil in in mi dal hladnega groba. St me je bilo umreti na tujem. dela sem, kako je umrla na jem taka uboga služkinja, ka sem jaz. Peljali so jo boso in s plahto pokrito v mrtvašnico tam je ležala na deskah, na ti brez križa in sveče. Noge je in la še blatne od pota, roke neute, take težke noge z velikimi prsti, take močne roke, ožgane ožuljene, trde. Ko sem odgrnila plahto, sem videla, da je bila ga, vsa grda in razmesarjena ko sem vprašala človeka, ki tam pri mrtvih stal na tleh, kam jo pokopljejo, je dejal, je ne bodo pokopali, temveč, bodo njeno glavo kuhali. Zazila sem se in vpraševala in vedela, da služkinjam, hlapcem sploh ubogim ljudem po smrti kuhajo glave, da jih študira Bogatim po smrti ne kuhajo glav. Siromašnim pa kuhajo Tega sem se prestrašila in v domo pohitela, da bi doma umrla."

"In tvoji grehi?" povpraša lje pravični Bog.

(Dalje prihodnjič.)

For VICTORY
BUY UNITED STATES DEFENSE BONDS AND STAMPS

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Cene zmerno, unijsko dele prve

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

TELEFON ROCKWELL 4904

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila
CHICAGO, ILL.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopu 12. redne konvencije so lahko naročili na list Prosveta in prišlo eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa člena, za člene ali nečlane \$2.50 na eno leto naročnina. Kjer pa člani še plačajo pri assessment \$1.25 na tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je v resnici le ena gotova je v vsaki družini našla, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član in dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnina.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$2.50	Za Chicago in okolice je \$1.50
1 tednik in 4.00	1 tednik in 4.00
2 tednika in 7.50	2 tednika in 7.50
3 tednika in 11.00	3 tednika in 11.00
4 tednika in 14.50	4 tednika in 14.50
5 tednikov in 18.00	5 tednikov in 18.00

Za Evropo je \$3.00

Isposlajte spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v plačilo in si naročite Prosveta. List, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawdale Ave.
Chicago 22, Ill.

Priložite polnjen naročnik na list Prosveta vsoto \$

1. Ime _____	Čl. družine \$ _____
Naslov _____	
Ustavite tednik in ga pošljite k moji naročnini od naslednjega člena moje družine:	
2. _____	Čl. družine \$ _____
3. _____	Čl. družine \$ _____
4. _____	Čl. družine \$ _____
5. _____	Čl. družine \$ _____
Mesto _____	Dela _____
Nov naročnik ☐	Star naročnik ☐

KUHARSKA KNJIGA: Recipes of All Nations RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA \$2.50

STANE SEDAJ

→ Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani ←

Recepti so napisani v angleškem jeziku: poskusite pa se tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 10th Street

New York 11, N. Y.

WORKER'S WAGES	FARMER'S PRICES	CORPORATION PROFITS
UP 6%	UP 13%	UP 13%

OCTOBER 1942 TO AUGUST 1943